

DELO

TRST 30. julija 1993 - Leto XLV. - Štev. 9/10 - Petnajstodnevnik - Quindicinale - Abb. postale - Gruppo II-B/70% - 700 lir

Direktor ALBIN Škerk - Ureja uredniški odbor - Odgovarja FERDI ZIDAR - Uredništvo in uprava: Trst, Ulica S. Spiridione 7 - Telefon (040) 366833
Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi 2, tel. (0481) 84436 - Poštni tekoči račun 14454342 - Letna naročnina 12.000 lir - Tisk in fotostavek GRAPHART - tel. (040) 772151

Miloš Budin podpredsednik deželnega sveta

Na sliki: Pietro Fontanini, Miloš Budin in Cristiano Degano. (Foto Kroma)

Tovariš MILOŠBUDIN je bil izvoljen za podpredsednika deželnega sveta. Njegova pomembna izvolitev pomeni veliko osebno priznanje, a tudi politično priznanje za njegovo dolgoletno delo v korist slovenskega človeka ter sožitja v teh narodnostno mešanih krajih. Za predsednika deželne skupščine je bil izvoljen Pietro Fontanini (Severna liga), drugi podpredsednik pa je tržaški demokristjan Cristiano Degano. Prve čestitke Budinu so prišle prav iz ust novega predsednika Fontaninija, ki je rekel, da odraža novo skupščinsko predsedstvo pisani jezikovni in narodnostni mozaik Furlanije-Juljske krajine. Pri tem velja omeniti, da je novoizvoljeni predsednik prisegel tudi v fur-

lanščini, Budin pa tudi v slovenščini, kar je deželni svet sprejel kot normalno in naravno danost.

Novi podpredsednik skupščine se je zahvalil za izvolitev in napovedal, da bo v tej visoki institucionalni funkciji delal v korist celotne slovenske manjšine. Budin je prvi Slovenec, ki se je povzpел na tako visoko institucionalno funkcijo. Po izvolitvi je tudi napovedal, da bo zaradi nove dolžnosti v kratkem odstopil kot zgoniški župan in tudi kot načelnik slovenske komponente Demokratične stranke levice, ki mu iskreno čestita za ta podvig.

Čestitkam tovarišu Milošu se pridružuje tudi uredništvo našega časopisa.

V Trstu moramo zmagati s široko fronto

Poldrugo leto in pol Staffierijeve uprave lahko označimo kot obdobje polne praznine kar zadeva reševanje neštetihih problemov mesta. Nesposobnost in konfliktualnost med odborničtvi ter dejstvo, da so večino zdesetkali pripori vidnih predstavnikov, so pripomogli, da je nivo javnih storitev vedno nižji, da so vsi produktivni sektorji v globoki krizi, skratka, da mesto hira!

Staffieri je blestel le kot anahronističen in v marsičem smešen branitelj italijanstva Trsta. V tem se je res izkazal!

V vlogo nosilca interesov konservativnega in nacionalističnega dela mesta, ki zna plavati samo v kalnem (kot je nazorno pred meseci napisal na Piccolu...), se je uživel do take mere, da je za to izkoristil svojo institucionalno vlogo župana, in uporabil Občino kot instrument za še večjo skalitev vode ter za uveljavljanje desnice.

Dogodki teh zadnjih tednov so si sledili v neverjetni in sumljivi sosledici in dokazujejo da skuša Občina na vse načine krčiti in izničiti še tiste revne dosežke zadnjih let slovenske manjšine. Afera dvojezičnih tabel na Krasu, člen 27 pravilnika rajonskih svetov, zakon 16 o Krasu, so zgovorni pokazatelji. In k temu naj dodamo še zadnje a zato nič manj simptomatično odkritje, da namerava Občina uporabiti 180 milijonov, ki jih je bila Dežela dodelila za slovenske jasli, za dokončno ureditev itajjanskih jasl v Ul. Archi.

Zakaj vse to sedaj in zakaj vse na kupu?

Menim, da je odgovorov več. Ustvarjanje etnične napetosti (in taki dogodki neizogibno ustavljajo tako vzdušje), prav gotovo onemogoča, da bi javno mnenje kritično ocenjevalo dosedanje delo desničarske uprave. Taka izpita si ta večina res ne more privoščiti. Kaj je torej boljše kot da se razburkaš duhove Slovencev na

eni strani, braniteljev italijanstva Trsta na drugi, in da se ustvarja okoli tega čimvečja zmeda. Čim več bo tega, tem manj bo Trst razmišljal o lastni usodi. S tem pa se v tem mestu lahko okoristi le desnica. To je razumela in zato dosledno in učinkovito izvaja svoj program.

Prvi, instinktivni odgovori naše skupnosti na vse te napade pa so bili funkcionalni temu načrtu. Padli smo v past! To kar, bi morali nasprotno doseči, je, da bi slovenski in italijanski demokratični Trst razumel, da se slovensko vprašanje še enkrat uporablja v instrumentalne namene, in da bi se morali tej instrumentalizaciji zoperstaviti na pameten, preudaren način. To pa ne sme biti ne zapiranje in izolacija manjšine, ne stopnjevanje nacionalistične napetosti. V tem kontekstu bi bilo usodno za manjšino, če bi sprejeli logiko, ki jo, kot kaže, skuša uveljavljati Slovenska skupnost in še nekateri drugi slovenski krogi, da je stranka, ki prva reagira, in da bi bolj kričeli, jstista, ki dosledneje brani interese manjšine. Temu se moramo izogniti! Interes manjšine je danes le ta, da se demokratični Trst čimbolj enotno zoperstavi pohodu desnice in da se ta enotnost izkaže na občinskih volitvah. Kričanje in sprejemanje provokacij, danes lahko objektivno le ošibi široko fronto, ki se je delno že izkazala na pokrajinskih volitvah in ki more dobiti novega zagona na občinskih, da bomo te volitve zmagali.

Zato smo kot Demokratična stranka levice dali pobudo za soočanje med tistimi strankami, ki so bile zavezničice na pokrajinskih volitvah, razširjeno na tiste stranke, ki smatrajo, da se je vredno sporazumeti o načrtu, ki bi se zoperstavil stopnjevanju napetosti in izkoriščanju slovenskega vprašanja v partikularistične namene.

ANAMARIJA KALC

Stelio Spadaro novi pokrajinski tajnik DSL v Trstu

Tržaška federacija DSL ima nekaj tednov novega tajnika, Stelia Spadara, 58-letnega profesorja, ki je v Trstu znan predvsem na področju kulture. Odgovoril je na nekaj vprašanj v zvezi z aktualnimi vprašanji v pokrajini in tudi širše.

Naj začnemo s hudobnim vprašanjem. Veliko se govori o novih ljudeh. Kako se počutiš po 30-ih letih aktivnega dela v stranki?

Počutim se zelo dobro. Mislim, da je pojem novega človeka politična ocena, ne stvar starosti. Mislim, da spadam med nove ljudi, ker nisem bil izbran po tradicionalnih poteh izbiranja političnih tajnikov, ki so vedno bili funkcionarji. Jaz to nisem in nikoli ne bom. Moj poklic je poučevanje in preostali del dneva, kot sem to vedno delal, nameravam posvetiti delu za družbo. Ukvarjam se s političnim delom, ker mislim, da je to pomemben del življenja vsakega človeka, nikakor pa poklic.

Tvoja prva preizkušnja bodo občinske volitve. Pred kratkim si izjavil, da se ob tej priliki ne sme ponoviti razdelitev mesta v dvoje, kakršno smo doživeli pri pokrajinskih volitvah. Se ti to ne zdi neizogibno z večinskim zakonom?

Da, seveda, na načrtih, na programih, na perspektivah, ne pa na anahronističnih vprašanjih. Trst je bil desetletja razcepljen na nacionalnem vprašanju, na zgodovini. Odnos med desnico in levico v Trstu ni bil vezan na bodočnost, temveč na preteklost. Obe strani sta oživljali svoje tragedije, da bi ohranili delitev mesta. Normalen je politični konflikt glede programov, ni normalna ideološka razdeljenost. Trst je tvegala, zaradi italijanskega nacionalizma, ločitev v sami civilni družbi. Po mojem mnenju je važno, da se občani naučijo živeti skupaj in v okviru takšne skupnosti se lahko razdelijo glede programov.

Glede izbire kandidata za župana si dejal, da mora iziti iz civilne družbe. Kako to misliš?

Vsi smo ugotovili, da so se aktivirali pomembni deli Trsta. V mislih imam ljudi, ki so podpisali poziv profesorja Petronia, znani manifest za Trst, ljudi iz sveta znanosti, kulture, samostojnih poklicev, sindikatov in raznih združenj. Trst ni mrtvo mesto, kot to skuša prikazati določen politični krog. Trst je živ in mi želimo stopiti v stik z živimi deli, dinamičnimi elementi mesta. Toda stik mora biti drugačen. Kaj to pomeni? Kandidat, ali kandidati, ne smejo biti izbrani s strani tajništva strank, to je bistveno. Upravitelji morajo biti v službi mesta, ne v funkciji strank. Kdor upravlja mora storiti pomembne izbire, mi želimo, da se pri tem povezuje z mestom, ne s strankami. To pomeni odvzeti politiko tistim, ki so iz nje naredili "tangentopoli", ki so jo izrabljali za osebne cilje.

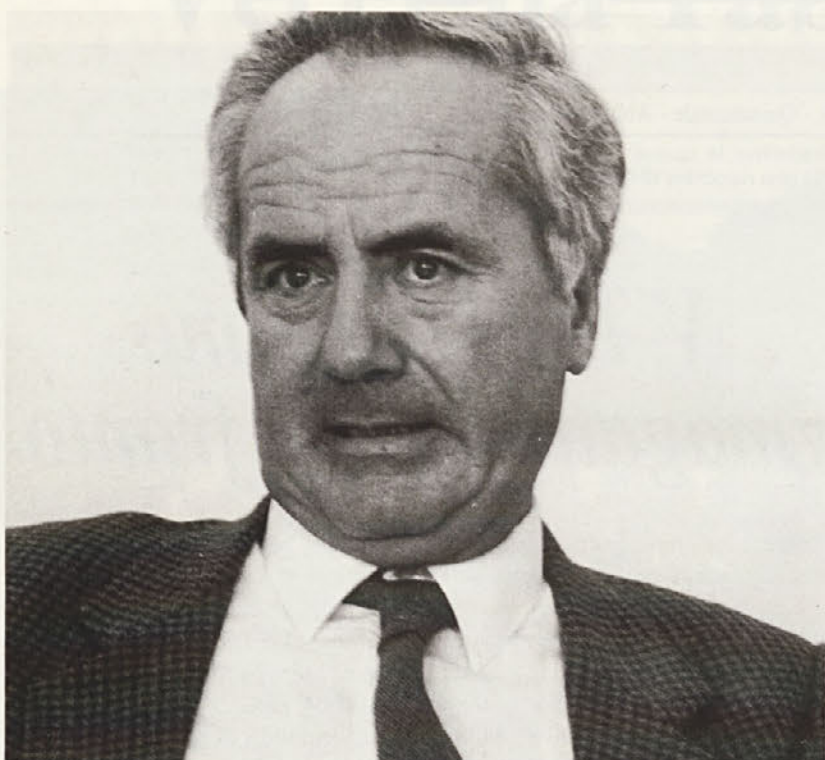
(nadaljevanje na 2. strani)

Na sliki: Med sejo občinskega sveta. (Foto Kroma)

Stelio Spadaro novi pokrajinski tajnik

(nadaljevanje s 1. strani)

V vrstah leve se soočata dva različna načrta za bodočnost: povezovanje izključno s tradicionalnimi silami leve in širše povezovanje z zmernimi naprednimi silami ob izključitvi ekstremov. Kako ti gledaš na to?

Moj odgovor je zelo jasen. Stranke se merijo na sposobnosti, da najdejo odgovore na potrebe ljudi v zvezi z razvojem, demokracijo in solidarnostjo. Mi se ne zapiramo, niti na levo, niti na desno. Nismo cerkev, ki se izolirajo med seboj. Na primer, kar zadeva izvolitev Codege: bilo je jasno, da ga je bilo treba podpreti. Kdor te-

ga ni storil, je storil dejanje proti samemu sebi, preko partikularnih interesov strank. To je v Trstu zelo jasno: če prevlada nacionalistična desnica, je Trst brez bodočnosti. S tega zornega kota so zmerne sile, ki so razumele, da Trst ne more biti vezan na nacionalistično pojmovanje bodočnosti, normalno naši sogovorniki. Soočili se bomo o številnih vprašanjih, o načinu, kako naj se mesto organizira, toda na predpostavki, da želimo mesto, odprto bodočnosti. Tudi tu ni mogoče misliti na ideološko razdelitev. Politika ne sme nadaljevati po tej poti. Politika in stranke so instrumenti za reševanje problemov. Niso ideo-

loške abstraktne figure. Mi izhajamo iz italijanske komunistične tradicije, ki je vedno bila kritična. Naša stranka se je vedno soočila s problemi družbe, ni bila, kot recimo francoska komunistična stranka, ki je slonela na svoji zaprti identiteti, v pričakovanju boljših časov, ki naj bi prišli sami od sebe po zgodovinskem razvoju. Mi smo do družbe vedno ravnali z velikim čutom odgovornosti. To je bil velik nauk Gramscija.

Na zadnjih volitvah se je izkazalo, da je z novimi zakoni mnogo težje, da Slovenci izvolijo svoje predstavnike. Kaj predlagaš na krajevni in vsedržavni ravni?

Jasno je, da je treba najti tehnične rešitve, ki naj omogočijo Slovencem, da nastopajo v javnem življenju. Toda enako jasno je, da na volilnem področju že v preteklosti, s prejšnjimi volilnimi sistemi, Slovenci niso uživali nikakršnega jamstva kot manjšina. Imeli so svoje predstavnike, ker množična večnacionalna stranka, KPI, in delno PSI, sta si prevzela nalogo, ne le za zastopstvo Slovencev v izvoljenih telesih, temveč za uveljavitev načela, da je glas Slovencev pomemben za razvoj teh krajev. Kar nas zadeva bomo za to še naprej skrbeli. Če je pa odgovor, kako naj rečem, organiziramo slovensko etnično stranko, ki naj ima poseben sedež, izoliran, bi to pomenilo korak nazaj za samo slovensko skupnost. Mislim, da so Slovenci pomemben, odločilen del tržaške družbe, nikakor pa ne ločen del, ki se mora ločeno obravnavati.

TČ

“Psihološka vojna” zahteva primeren odgovor

Če se novo rojeva je precej očitno, da bo prehod iz "starega" na "novo" dolga in zahtevna zadeva. Kako in kdo bo upravljal to prehodno fazo pa je, na Tržaškem kot marsikje drugje, povsem odprto vprašanje.

Stanje v treh javnih upravah dovolj zgovorno pričajo o velikih protislovjih.

Na Deželi so pogajanja za sestavo nove vladne večine še daleč od sporazuma; na tržaški Pokrajini je, na osnovi novih volilnih pravil, polnopravna večina že na delu in je že dala jasno razumeti, da bo svojo večinsko premoč uporabljala ne toliko zato, da bo izboljšala upravni stroj pokrajinske ustanove, ki že kronično hira, temveč jo bo prvenstveno usmerila v ščitenje italijanstva Trsta in zato, da bo lahko Rimu svetovala kako voditi pogajanja za posodobitev Osimskih sporazumov; in končno tržaška Občina, surrealistični primer demokratične ustanove, kjer se delegitimirani "vodilni" razred s kremplji drži mest, ki so še pred kratkim zagotavljali čast in oblast. In v popolni nesposobnosti, da bi reševala resna vprašanja našega tržaškega življenja, se izživlja z izzivalnimi protislovenskimi ukrepi.

Stara, izgubljena pesem.

Seveda ima vsako dejanje različen pomen in različno težo v drugačnih razmerah. Trenutno, ko je manjšina stvarno šibka, ko je predmet špekulacije tako države v kateri živi kot matične države, ko je njena notranja kohezija dejansko zelo rahla, tudi zaradi novih težav pred katerimi je postavljena (n.pr. brezposelnost, socialna ogroženost ipd.), v takih razmerah je dejansko vsak najmanjši na-

pad na manjšino izredno hud udar.

Izbruhnila je že prava "psihološka vojna". In ob naraščanju napetosti, ob globoki zaskrbljenosti in čutu nemoči, ki se širita, se že marsikdo med nami sprašuje "koliko bomo zdržali"?

Znotraj manjšine so učinki te psihološke vojne že sprožili vrsto tudi iracionalnih reakcij. In to je najbrž naša najhujša napaka.

Če bodo naši odgovori na vse pritiskne samo nagonski, če bo vsaka stran manjšine nastopila osamljeno, če bomo med sabo teknovali in se medsebojno napadali, bomo, kot že smo, stvarno šibkejši.

Mislim pa, da zahteva ta trenutek, obratno, predvsem veliko zdrave pameti, razsodnosti in skupnega dogovarjanja zato, da bodo lahko naši nastopi čim manj iracionalni in čim bolj strateško učinkoviti. In če bi, morda z enostavnim primerom pojasnila svojo misel bi rekla, da je prav, da s protestno manifestacijo na Trgu Unita' izražamo naše nasprotovanje nad grobim poizkusom Občine, da odpravlja to kar nam že pripada; morda bi pa hkrati veljalo tudi skupno razmišljati kako se organizirano posluževati npr. statuta Pokrajine, ki vsebuje nekatere za Slovence pomembna določila, za katera pa dobro vemo, da, kljub temu, da so zapisana, še ne pomeni, da bodo večno trajna.

NIVES KOŠUTA

(V trenutku, ko je bila ta številka pripravljena za tisk, smo izvedeli, da bodo zaradi razsodbe deželnega upravnega sodišča jeseni ponovljene pokrajinske volitve. Tokrat se moramo v demokratičnem resno pripraviti, saj lahko računamo na zmago.)

Na trgu množično za slovenski jezik

ZGONIK

SEKCIJI DSL IZ OBČIN ZGONIK IN REPENTABOR

prirejata v dneh 30. in 31. julija ter 1. avgusta 1993

V ZGONIKU

FESTIVAL DELA IN L'UNITÀ

Program:

Petek, 30. julija

ob 19.00 - Otvoritev

od 21. ure do 01.00 ure - Ples z ansamblom KRT

Sobota, 31. julija

ob 18.00 - Otvoritev

od 21. ure do 01.00 ure - Ples z ansamblom HAPPY DAY

Nedelja, 1. avgusta

ob 17.00 - Otvoritev

ob 18.30 - Koncert skupine MUSIC DOC BAND

od 21. ure do 24. ure - Ples z ansamblom HAPPY DAY

Razstava knjig

Kioski z raznovrstno hrano in domačim vinom

Odločen NE Severni ligi

V Tržiču se je sestal deželni komite Demokratične stranke levice, ki je imel na dnevnem redu zelo važno postavko in sicer podpreti ali ne Severno Ligo v deželni vladi. Zbor se je razšel, potem, ko se je z veliko večino izrekel proti povezavi z Ligo. Diskusija je bila vseskozi zanimiva in peštra, predvsem, ker je pokazala pravo usmeritev tovarišev komiteja, ki drugače mislijo od tovarišev, ki sestavljajo svetovalsko skupino na deželi. Zanimivo je tudi dejstvo, da se je večina slovenskih delegatov zavzela za vstop v vlado s Severno ligo.

UVOD NAČELNIKA SKUPINE TRAVANUTA

Prvi je imel besedo načelnik svetovalske skupine DSL na deželi Travanut, ki je na kratko orisal pomembnost in posebnost političnega položaja po padcu vlade KD-PSI. DSL se mora jasno opredeliti, če želi skleniti zavezništva na podlagi programov, ali političnih zavezništev. Travanut je poročal o srečanju DSL z Ligo, ki ostaja velika neznanica, ker je nekoherentna sila in izvaja iste politične smernice po potrebah različnih področij. Liga je DSL predlagala program (pred časnikarji!) s štirinajstimi točkami, ki je zelo generičen in nejasen. Tudi o problematiki manjšin je tišina nad vse sumljiva. Ni mogoče namreč verjeti stranki, ki predlaga, da se davki ne plačajo. Kljub temu je bil Travanut mnenja, da ni zaznal elementov desnice s predstavniki Lige s katerimi se je pogajal. Načelnik skupine je povedal, da je strategija Lige izredno zvita in je na srečanju z DSL predlagala politične oprije-

me na določenih področjih, ki jih DSL zahteva že desetletje. Gre se npr. za zelo podobna gledanja glede reševanja problematike zdravstva, in zaščite ogroženih delavskih kategorij. Travanut je bil tudi mnenja, da je deželni komite pred zelo važno nalogo, ker odloča o vladi dežele in neposredno o bodočnosti Furlanije Julijske krajine. Opozoril je tudi na nevarnost, da se Liga pogaja z vsemi in nima nobenega privilegiranege odnosa z DSL. To lahko pomeni, da bo od zaveznikov zahtevala le podrejeno stanje. Travanut tudi ne prepričajo zagotovila, da je deželna Liga avtonomna od Bossija in Formentinija. Tudi zagotovila o politiki Lige glede avtonomije FJK in zamisli o makrodeželah niso zadovoljive. Sploh ni bilo v programu členov o ekonomiji in trgovini v FJK, o družini in šolstvu in o priseljenstvu, kar ni spodbudno. Travanut je bil tudi zaskrbljen glede vloge Zelenih, ki se pogajajo z Ligo. DSL se mora odločiti za močno in koherentno politično linijo, ki nima izhoda. Ali alternativa Ligi, ali zavezništvo na podlagi jasnega programa. Na koncu je predlagal delegatom, da se ob tako pomembni odločitvi vpraša za mnenje s sestanki po sekcijah. Vsekakor je treba tudi Ligi pustiti odprta vrata za nadaljne pogovore.

DNEVNI RED DEŽELNEGA TAJNIKA RUFFINA

Nato je spregovoril deželni tajnik Ruffino, ki je predstavil dnevni red v katerem ni prostora za zvezo z Ligo. Ruffino je dejal, da se je treba odločiti za močno osebnost stranke. Glede deželne vlade je bil mnenja, da DSL in Liga stojita na nasprotnih si izhodiščih, kljub temu, da sta alter-

nativa staremu režimu. Se ne sme tudi pozabiti, da Liga je v Trstu na strani desnice, v Gorici pa se je predstavila zelo negativno in nespoštljivo do opozicije. DSL in Liga sta v tej novi fazi političnega življenja alternativni politični sili, ki se postavljata po robu staremu. Napačno je misliti, da je Liga samo izraz protesta, utrjuje se v režim, ki ne trpi konkurence.

Ruffino je jasno povedal, da Liga je predstavila delegaciji DSL program na katerem ni mogoče delati, ker ni jasen in se ga da mimogrede spremeniti ali prikrojiti. Ni nobene jasnosti glede politike okolja, zdravstva, dela, obnovitve deželne institucije itd. Veliko je vrzeli glede izbire nove politike v FJK in njene bodočnosti (npr. nov deželni volilni zakon). Glede zadržanja politike okolja so zaskrbljeni tudi Zeleni. Glede politike manjšin, predvsem Slovencev a tudi Furlanov, Liga lahko čez noč spremeni svoje prepričanje, kot se je zgodilo v Trstu. Ne pride v poštev možnost povezave z Ligo samo, da bi se ta ne vezala na desno. Nesprejemljivo je tudi dejstvo, da Liga išče svoje zaveznike od MSI-ja do DSL in DSL noče izgubiti svoje avtonomije, želi biti alternativa Ligi in se bo potrudila, da bo ustvarila napredni politični pol, ki se bo postavil Ligi učinkovito po robu. DSL mora biti učinkovita predvsem na področju predlogov in programov. Samo tako bo lahko zmedla ligino nejasno politiko.

DISKUSIJA

Diskusija je bila živa in pisana, z raznimi mnenji. Nekateri so bili mnenja, da je treba stopiti v vlado z Ligo predvsem, ker bodo na dlani zelo važni deželni zakoni, kot npr. nov volilni zakon. Drugi so bili mnenja, da na Ligo se ne sme računati, ker ni zanesljiva. Ligo se lahko premaga s konkretnim delom in pristojnostjo med ljudmi je dejal tajnik tržiške sekcije Gherghetta. Perla Lusa je na celi črti podprla tajnikov dnevni red. Tovariš Lizzero je bil mnenja, da se ne sme podati roke Ligi, ker bi se tako oddaljili državni politiki stranke. Ligo je treba prehiteti z jasnimi programi. Večina je bila mnenja, da bi bila zveza z Ligo v skladu s staro politiko zavezništev, ki ne pride več v poštev. Posegel je tudi tajnik goriške federacije in načelnik DSL na Pokrajini Salomoni, ki je jasno povedal, kako se Liga obnaša do opozicije. Takega zaničevanja ni imela niti Krščanska demokracija v letih svoje prevlade. Liga ni pravi partner za DSL. Mauro Travanut, je bil mnenja, da je treba razkrinkati Ligo na podlagi predlogov. DSL je preveč počasna z določenimi analizami in predlogi.

Poslanec Gasparotto je opozoril, da je linija stranke na državni ravni alternativa Ligi. Zato si DSL iz naše dežele ne sme privoščiti, da postavi v dvom smernice državnega vodstva. Gasparotto je bil tudi mnenja, da DSL ne sme podpreti Lige niti z vzdržanjem. Bivši senator Baccicchi je bil mnenja, da je treba takoj

izdelati predlog novega deželnega volilnega zakona in začeti z delom in s stiki z drugimi naprednimi silami v tej smeri.

Predstavljeni so bili tudi trije drugi dnevni redi. Predstavili so jih Mattassi, ki je zahteval časovno omejen mandat svetovalski skupini, da poišče možnosti povezovanja z Ligo. Predlog je bil odbit. Druga dva predloga sta ju predstavila Baraccetti in Di Bisceglie, ki sta se zavzela, da DSL ne stopi na pot z Ligo. Njihova osnutka sta bila sprejeta in dopolnjena v tajnikov dnevni red.

POSEGI SLOVENSKEH DELEGATOV

Med prvimi se je oglašil bivši deželni svetovallec Ivan Bratina, ki je na vsej črti podrl tajnikov dnevni red in je predlagal, da zbor delegatov demandira, brez nobene vezi, svetovalski skupini DSL za konkretno odločitev. Bratina je bil tudi mnenja, da Occhetto greši, ko se postavlja Ligi po robu in se proglašja za alternativo tej novi politični skupini. Svoj poseg je sklenil z mislijo, da je treba na dan s predlogi, ki so bližje našim volilcem. Izjavil je tudi, da se strinja z morebitno povezavo z Ligo.

Posegel je tudi Miloš Budin, ki se je zelo previdno nagibal k povezavi z Ligo. Budinove misli izhajajo predvsem iz velike zaskrbljenosti, da bo Liga sama odločala, ko bo treba sestaviti nov deželni volilni zakon. V tem smislu bi DSL lahko pozitivno vplivala glede na določen razplet zadeve. Budin je bil tudi mnenja, da je položaj v FJK zelo različen od tistega na državni ravni. Na ta način je želel posredovati

misel, da se lahko DSL poveže tudi z Ligo, če gre za dobrobit naše dežele. Podčrtal je namreč, da gre v prvi vrsti za skrb za našo deželo. Treba se je soočiti s Severno ligo in zagotoviti, da se ohranijo specifične naše dežele in da se primerno stopi na pot federalizma. Budin se je pri volitvah vzdržal.

Ravel Kodrič je bil mnenja, da je nevarnost preloma narodne enotnosti in da Liga misli postati režim. Ligo je treba prisiliti k uresničitvi obljub, ki jih je mahala pred volitvami. Velik in pomemben bo izziv pri obdelavi novega deželnega zakona. DSL mora s predlogi čimprej v javnost.

Zanimiv je bil poseg Darka Bratinca. Senator je bil mnenja, da se ne sme potisniti Lige na desno. Treba jo je pogojevati in stopiti vštric z njo z zelo elastičnim pristopom, z zelo jasnimi cilji in koerenco. Bratina je mnenja, da se ni potrebno povezati z Ligo, kljub temu je treba najti stične točke na katerih uresničiti določeno sodelovanje. Na podlagi programov, jasnih programov, je to seveda mogoče.

GLASOVANJE

Glasovanje je pokazalo, da se večina delegatov ne strinja z zvezo z Ligo 29 za, 9 proti in 4 vzdržani) in praktično podpre dnevni red tajnika Ruffina v katerem je bilo jasno povedano, da se bo DSL postavila Ligi s tehtnimi in jasnimi programi, zakonskimi osnutki in političnimi predlogi. Na tej osnovi bo DSL tudi skušala uresničiti permanentni forum naprednih strank.

(MJ)

Pismo uredništvu

Kulturna stvarnost v Gorici: Prepotreben skupen nastop

Po predvolilnih obljubah je zdaj nastopil čas, ko si je treba zavihniti roka-ve in razrešiti vse tisto, kar duši in onemogoča kulturno dejavnost v našem mestu. V mislih imam predvsem dejstvo, da je večina gledaliških dvoran v našem mestu zaprta, kar je skorajda nemogoče razumeti in kar odraža stvarnost, ki je podobna tisti v državah tretjega sveta. Po drugi strani je občutiti skrajno pasivno zadržanje raznih organov in javnih ustanov, pristojnih za razreševanje specifične problematike.

Ob tem se navezujem na peticijo 350 občanov, ki si, skupaj z društvom "Lipizer", prizadevajo za odprtje Avditorija. V celoti se strinjam s pozivom Deželi FJK, vendar bi ob tem rad opozoril tudi na vse druge objekte, ki jih je treba s skupnimi prizadevanji vrniti v uporabo celotni goriški skupnosti. Zaprt je Avditorij, zaprt je Kulturni dom, zaprta je dvorana Verdi ... delno so na razpolago nekatere dvorane ... Ni moj namen naštevati zaprtih objektov v Gorici, ampak opozoriti bi rad le na nujnost "nove strategije" delovanja na politično - upravnem področju s ciljem hitrejšega razreševanja problematike. Menim, da je dozorel čas za skupno in usklajeno nastopanje vseh javnih ustanov: Občine, Pokrajine ter dežele Furlanije Julijske krajine, v koordinirani povezavi z raznimi državnimi službami (Prefektura, Kvestura, gasilci itd.), da se pospeši v največji možni meri in razreši zapleteni "iter" birokratskih in finančnih postopkov.

Gledališke dvorane in drugi kulturni prostori namenjeni skupnosti so predpogoj za široko paleto kulturnega delovanja, za družbeni in socialni razvoj, za ustvarjalno delovanje, še posebej mladih...Zastavljen cilj, odprtje vseh razpoložljivih kulturnih dvoran v Gorici, je torej tista "črna točka" za katero je nujno potrebno se "skupno angažirati".

IGOR KOMEL

FESTIVAL L'UNITÀ IN DELA

NA OPČINAH

PROGRAM

- ČETRTEK, 19. AVGUSTA
ob 20. uri - javna debata (DAVČNE KLEŠČE) (v dvorani)
- PETEK, 20. AVGUSTA
ob 17. uri - odprtje kioskov
od 20. do 24. ure - glasbena zabava z ansamblom LOJZE FURLAN
- SOBOTA, 21. AVGUSTA
ob 17. uri - odprtje kioskov
od 20. do 24. ure - glasbena zabava z ansamblom LOJZE FURLAN
- NEDELJA, 22. AVGUSTA
ob 15. uri - odprtje kioskov
ob 18. uri - folklorna skupina MANDRAČ iz Kopra
od 20. do 24. ure - glasbena zabava z ansamblom LOJZE FURLAN

Kaj bomo naredili, ko nam ni lahko?

V svojem "slovesu" od "nas" je po osmih letih dopisovanja novinar RTV Ljubljana Igor Gruden med drugim rekel in zapisal: "V tem času je padel Berlinski zid, oni med Ulico Svetega Frančiška in Donizettijevo pa še vedno ne. Strankarski interesi pa so politične zdrahe prenesli še v Benečijo, kot bi na tak rušilni način poskušali Maccanico dokazati, da so Slovenci v Benečiji enaki Slovenci kot v ostalih dveh pokrajinah." Gruden ima prav, vendar obstaja ob tem še vsaj en drugi prav: slovenska manjšina v Italiji se je po pacu zidu znašla v pisani galaksiji malih in velikih, ki skušajo po mirni poti, a tudi po nasilni, najti svoje mesto in vlogo v novem redu, ki ga še ni. V tem položaju je manjšina brez jasnih jamstev in zato je toliko bolj izpostavljena najrazličnejšim krizam. Znak tega je tudi dejstvo, da so njeni politični in drugačni spori ostri, glede na vzroke pa ni vedno lahko začrtati jasne ločnice med ideološkimi, oziroma (omiljeno) idejnimi, spori in tistimi, ki jih rojevajo interesi skupin in posameznikov. Stiska je mati vseh bitk, posebno takrat, ko se hkrati spaja z voljo do moči. Značilno je tudi to, da "bojevniki" izgubijo smisel za resnični obseg problemov ter trmasto vihtijo svoj prav in to ne glede na posledice.

Dokazov, da je med manjšino tako, bi lahko stresali iz rokava, dovolj pa bo le nekaj primerov. Že več mesecev beremo o prizadevanjih za to, da bi komponente sestavile skupen osnutek zaščitnega zakona, zadeva pa se vleče kot guma. Očitno so med člani našega skupnega predstavništva pregrade, ki ovirajo pot osnutka. Zadeva je seveda paradoksalna, saj problem sploh ni v tem, kaj si manjšina želi, ampak je v tem, kaj si bo lahko manjšina priborila v italijanskem parlamentu. Vsi to natančno vemo, očitno pa je v naši zavesti (in verjetno tudi v dejstvih) odločilna preizkušnja tako daleč, da si posamezne komponente sposodijo osnutek za merjenje moči znotraj manjšine. Tu gre za jasen znak šibkosti. Zanimiva so bila

tudi stališča glede zjamčenega slovenskega zastopnika. Nenadoma se je zazdelo, kot da so eni bolj naklonjeni zjamčenemu predstavniku, drugi pa manj. Tudi to je bilo lažno vprašanje, saj so resnični prekati ponovno v parlamentu, ne pa v manjšini. Pred in med volitvami pa so nas spremembe volilnega sistema postavile pred vprašanje, kaj narediti brez jamstev. Politična izbira pa je bila za mnoge zelo težka, saj je predpostavljala vrsto prelomov in njim lastno tradicijo pa tudi z lastnimi interesi.

Volilni izidi so najbolj nagradili DSL, ki je bila verjetno kot stranka tudi med Slovenci najbolj gibčna in je lahko izvolila Budina v deželni svet, Košutovo pa v pokrajinski. Rezultat seveda še zdaleč ni največ, kar si Slovenci lahko izborimo brez zjamčenega predstavnika. Zato ostajajo odprta vprašanja, kaj bo jutri počela s svojimi glasovi SSK, kako se bo odločala slovenska komponenta SKP, kaj bodo naredili zdesetkani socialisti in tudi sama DSL bo že takoj pred novimi izbirami, saj v sedanji situaciji ni nič zacementiranega. Med in nad vsemi temi "kaji" pa je osnovna dilema, ki razpenja manjšino med včerajšnjim "redom" in današnjo potrebo po jutrišnji učinkovitosti. Jasno je namreč, da bo pomenilo učinkovito nastopanje tudi odstopanje z nekaterih ideoloških in praktičnih položajev. Vsakovrstni pritiski na manjšino in upravičeni dvomi glede prihodnosti zastavljajo političnim "voditeljem" nelahka vprašanja, nenazadnje tudi to, kako bi reagirali lastni volilci. V prid jasnosti bom zapisal hipotetično in grobo vprašanje: kakšen kokteil bi lahko nastal med Budinom, Spetičem, Jevnikarjem in še z nekaj Pavšiča? Je to sploh možno? Bi bila pijača pitna? Bi jo volilci sprejeli? K paketu je treba nujno dodati še italijanske strankarske sopotnike, saj ne govorimo o najmanj možni varianti ene same slovenske stranke. V mislih imamo zaveznitvo med posameznimi subjekti, ki bi na podlagi skupne programske zasnove najbolje izkoristili slovenske glasove. Jasno je, da to ni ponujen re-

sept, ampak hipoteza, toda... Ko govorimo o jutrišnjih zaveznitvah ne moremo že vnaprej odpisovati partnerjev, ne smemo pa si zakrivati težav. Niti te ne, da se tako lojalna naveza, ne jamči enakega izida za vse. Problem povezav pa se bo postavil že na tržaških občinskih volitvah; imamo dovolj poguma, da se z njim pričnemo spoprijemati že danes, ali pa bomo že danes na tiho izbrali najmanj in hkrati najbolj tvegano varianto, da bo šel vsak svojo pot? Ob teh hipotezah se vsekakor zavedamo, da razgrajujejo v manjšini uveljavljen sistem, kar nas lahko bega. Stvari in potreb pa nikakor ne bomo prikrili z bodicami in polemikami, saj nas pospesenost dogodkov sili preko nekega plota: bomo padli na nov travnik zdravi, ali pa si bomo polomili hrbtenico? Seveda ni niti tu vse odvisno od nas, nekaj pa bo že....

Če dodamo polemiko k polemiki, velja omeniti tudi tisto med Ulico Svetega Frančiška in Donizettijevo ulico, kot je to storil Gruden. Zgodba je ponovno dolga, vendar če zahtevamo drugačno obnašanje strank, lahko zahtevamo tudi spremembe znotraj dveh slovenskih krovnih organizacij. Nismo in ne moremo biti ekvidistanti, saj so se in se poti levice prepletajo z usodo SKGZ; tudi tiste, ki so do nje polemične. Mislimo pa, da so zaželjene spremembe v tem, da tudi tako imenovana slovenska civilna družba, predvsem pa njeni predstavniki ponovno strnejo življenjske vrednote ljudi, kot so lahko narodna zavest, solidarnost, občutek povezanosti in tega, kar je skupnega. Gospodarska kriza, vedno hujše stiske kulturnih ustanov in posameznikov, problem športnih in drugih dejavnosti, ki so bistvene za naš obstoj, najprej lomijo medčloveško solidarnost. V podjetju v krizi najbolj močno občutiš, kdo je šef in kdo ne. V sušnem obdobju se kultura jasno zave, kje stoji na splošni vrednostni lestvici in prav tako postane športnikom jasno, kakršno je sorazmerje med rezultati in razpoložljivimi sredstvi. Ko imamo dve krovni organizaciji, ki sta si bili narazen, se v časih stiske in spremembe lahko najbolj vnamejo stari spori in oddaljujejo potrebo, da bi skupno reševali objektivno težke probleme. Premoščanje razdalj je težko in ne pomeni spajanja, ki bi izničevalo različne identitete; vendar velja tudi za krovni organizaciji podobna pesem kot za stranke: naši problemi so veliki, konkretni, izzivalni in lahko tudi uničujoči. Prestop čez plot prerešava vse naše kolikor toliko organizirano življenje in tudi življenja posameznikov. Številne niti vežejo stranke, organizacije, posameznike in društva in zato je hoja za novim toliko bolj kompleksna z usodo povezana. Izziv je jasen: se bomo v stiski odločali za nove in nove diaspore? Ali pa bomo tudi na področjih, ki so izven stroge "politike" (so seveda ob njej in tudi v njej, kot je ona v njih) zasledovali učinkovite poteze, ki nam bodo omogočile preživetje v svetu, ki se je zasukal za vse in kjer vsi na tak ali drugačen način iščejo svoje mesto v novi barviti kompoziciji? Kaj bomo naredili, ko nam ni lahko?

ACE MERMOLJA

FESTIVAL L'UNITÀ IN DELA

V KRIŽU

OD 12. DO 16. AVGUSTA

PROGRAM

- ČETRTEK, 12. AVGUSTA
ob 20. uri - ples z ansamblom NEW ORLEANS
- PETEK, 13. AVGUSTA
ob 19. uri - nastop mešanega pevskega zbora Giuseppe Tartini italijanske manjšine iz Pirana
ob 20.30 - ples z ansamblom NEW ORLEANS
- SOBOTA, 14. AVGUSTA
nastop baletne skupine MLADINA
ob 20.30 - ples z ansamblom EVER GREEN
- NEDELJA, 15. AVGUSTA
ob 20.30 - ples z ansamblom EVER GREEN
- PONEDELJEK, 16. AVGUSTA
ob 19. uri - skupina ROCK
ob 20.30 - ples z ansamblom TIMES

Odprtje kioskov vsak dan ob 17. uri.

Športno društvo Kontovel je prejšnji teden priredilo na Proseku športni praznik. (Foto Kroma)

Mednarodno združenje za zaščito ogroženih jezikov in kultur

- AIDLCM -, ki se že četrto stoletja zavzema za jezikovne in kulturne pravice ogroženih skupnosti, bo imelo letos svoj kongres v Poljčah pri Begunjah v Sloveniji. Kongres bo potekal od 29. julija do 1. avgusta v Republiškem centru pod pokroviteljstvom Sekretariata za Slovence po svetu in slovenskega PEN kluba. Kot je bila doslej navada, so tudi tokrat poleg članov Združenja vabljeni predstavniki tako imenovanih manjšin, prijatelji in vsakdo, komur je pri srcu vprašanje obvarovanja jezikovnih identitet.

Tokrat bo tema kongresa "Za novo jezikovno etiko v Evropi", o kateri bo spregovoril predsednik Združenja prof. Jordi Costa, s tem v zvezi pa bo niz poročil o sedanjem položaju raznih jezikovnih skupnosti. K temu delu srečanja so vabljeni s 15 minutnim referatom seveda tudi nečlani Združenja.

V svojih prizadevanjih je Mednarodno združenje zborovalo tudi v Celovcu, Trstu in v Beneški Sloveniji, zato je slovenski javnosti dobro znano, odločilo pa se je, da bo imelo letos svoj kongres v slovenski državi zato, da s svojim moralnim ugledom potrdi reševanje manjšinskega vprašanja v Sloveniji.

Stroške potovanja in bivanja poravnava vsakdo, član ali nečlan, sam. Za dodatne informacije sta na razpolago dva naslova.

V Sloveniji: Stane Stanič, Cigaletova 5, Ljubljana - telefon in fax 0038/61/126158. V Trstu: Boris Pahor, Salita di Contovello 23 - telefon: 422082 in 425048.

Dvojezične table so znova postavljene. (Foto Kroma)